

Yttrande över delbetänkande *Goda möjligheter till ökat välbstånd* SOU 2024:29

Södertälje kommun lämnar följande yttrande över delbetänkande *Goda möjligheter till ökat välbstånd*.

7.4.3 Det kommunala planmonopolet bör utredas

Produktivitetskommissionen för ett resonemang kring det kommunala planmonopolets framtid och anser att bostadsbyggandet skulle kunna effektiviseras om det kommunala planmonopolet helt eller delvis görs om. Södertälje kommun ställer sig kritiska till förslaget och anser att det kommunala planmonopolet måste kvarstå i sin helhet.

Precis som kommissionen skriver har kommunen ansvaret för bostadsförsörjningen. Utöver detta har kommunen ansvar för att tillgodose både riksintressen och en rad andra allmänna intressen inom planeringen. Detta görs inom ramen för kommunens översiktsplanearbete. Här har också länsstyrelsen och regionen en viktig roll som remissinstans och samarbetspartners inom den regionala planeringen.

Det är tveksamt om ett avskaffande av det kommunala planmonopolet skulle föranleda en snabbare process för att få till nya bostäder. Utmaningarna kvarstår och den mark som idag är obebyggd i storstadsregionen är ofta det av en anledning. Det är viktigt att bygga långsiktigt, hållbart och på ett sätt där människor faktiskt trivs.

7.4.4 Länsstyrelsens roll inom regional utveckling bör stärkas

Kommissionen lyfter att länsstyrelsens roll bör stärkas inom den regionala utvecklingen. Södertälje kommun anser att den regionala planeringen fortsatt bör ligga hos regionen då detta är en politiskt styrd organisation som kan samla regionens kommuner för en gemensam, långsiktig planering. Det är fler frågor än bostadsförsörjningen som behöver lösas gemensamt.

7.4.6 Begränsa kommunernas möjligheter att ha åsikter om gestaltning

Kommissionen anser inte att kommunerna bör syssla med gestaltungsfrågor utan föreslår att kommunernas möjligheter till att ha åsikter om gestaltning bör begränsas. Södertälje kommun instämmer inte i förslaget och anser att gestaltning även efter detaljplanen är en viktig del i planeringen och bidrar till trygga, säkra och attraktiva bostadsområden.

7.4.13 Fri hyressättning vid nyproduktion

Södertälje kommun gör bedömningen att införandet av fri hyressättning kan komma att medföra risker i att ytterligare förstärka såväl social som ekonomisk utsatthet samt bidra till ökad bostadssegregation. De områden som i dag klassificeras som utsatta eller särskilt utsatta utgörs till stor del av hyreslägenheter. Inom Södertälje kommun finns åtta sådana områden. Om fri hyressättning införs, finns en risk att hyresnivåerna i dessa områden kommer att sjunka i förhållande till mer attraktiva bostadsområden. Detta kan i sin tur leda till att hyresgäster med svagare ekonomiska förutsättningar i högre grad koncentreras till redan utsatta områden, vilket ytterligare förstärker bostadssegregationen. De incitament som föreslås för att stimulera nybyggnation anses inte väga upp de negativa konsekvenser som en ökad

bostadssegregation skulle innebära. Förslaget att hyresgästen själv ska förhandla om sin hyra riskerar att missgynna redan utsatta grupper.

8.4.2 Upphandlingar är en viktig faktor för produktiviteten

Södertälje kommun gör bedömningen att ett upphävande av LOU-plikten (lagen om offentlig upphandling) för allmännyttiga bolag skulle bidra till mer kostnadseffektiva produktioner och att hyreskostnaderna för nya bostäder blir lägre än idag. Med denna förändring kan allmännyttiga bolag bidra till ökat välbefinnande och mer blandade bebyggelser när förtätning eller nya områdesexploateringar sker.

9.2.3 Ett utbildningssystem som främjar produktivitetstillväxt

Predistribution – att utjämna livschanser – är ur bland annat ett produktivitetssperspektiv att föredra framför redistribution, det vill säga att utfallet av ojämlika färdigheter och förmågor i form av löneskillnader utjämnas i efterhand via skatter och transfereringar. Detta stämmer väl överens med hur studie- och yrkesvägledningen arbetar i Södertälje kommun idag. Kommunen stödjer riktningen mot en predistribution, men vill också påpeka att elevers välbefinnande, motivation och framtidstro behöver finnas med som en aspekt i skolornas arbete med vägledning. Fokus på arbetsmarknadsmatchning är viktigt, men vägledningssuppdraget kan inte bli för instrumentellt riktat.

9.3.1 Rättvisa betyg och antaganderegler främjar kunskap

Södertälje kommun ser oklarheter i vad som menas med normering på gruppnivå och att centralt rättade prov bara finns i ett fåtal ämnen.

Södertälje kommun gör bedömningen att ett gemensamt skolval administrerat av Skolverket skulle bli administrativt tungt. Att hantera frågor och bedömningar i ett skolval kräver lokalkännedom och viss kunskap om skolalternativen. Alternativet nationella urvalskriterier och kommunalt organiserat skolval är ett mer realistiskt alternativ. Därför är Södertälje kommun positiv till förslaget om ett gemensamt skolval för fristående och kommunala huvudmän som organiseras lokalt, då bedömningen är att detta skulle underlätta planering och organisering.

Kommunen är positiva till förslaget att ge fler behörighet att läsa vidare samt att se över E-gränsen och ge fler elever möjligheter att läsa vidare. En utredning kopplat till detta är positivt. Den skarpa gränsen för gymnasieexamen om 2250p bör ses över. Skillnaden mellan elever som har studiebevis och gymnasieexamen är stor. Utredningen bör också se över denna skarpa gräns som kan ses som en utslagsfaktor inför framtiden.

9.3.2 Finansiering bör spegla utbildningsanordnarens ansvar och premiera högkvalitativ utbildning

Södertälje kommun instämmer i att det är viktigt att skolpengen avspeglar ansvaret.

Kommunen instämmer i att det finns behov av att reglera utbudet av gymnasieprogram inom gymnasieskolan. Det är dock viktigt att ett sådant system är långsiktigt och förutsägbart. Annars riskeras möjligheterna att driva gymnasieskolor med en ekonomisk hållbarhet. Det är också positivt att regelverket för när skoletableringar ska anses medför negativa effekter ses över och förtydligas.

9.3.3 En effektiv insyn och tillsyn krävs

Södertälje kommun är positiv till att offentlighetsprincipen ska gälla även för fristående förskolor och skolor samt till förslaget om en fungerande ordning för avveckling av skolor. Kommunen ställer sig också positiv till att en ny ansökan om tillstånd ska ske vid ägarbyten samt vid förändring eller flytt av verksamheten. Även förslaget om att det ska finnas en fungerande ordning för avveckling av skolor vid konkurs eller andra skäl ställer sig kommunen bakom.

9.3.4 Tidiga insatser och utvidgad rätt till utbildning

Gällande tidiga insatser för att fler ska klara skolan är det av vikt att bedömningsstöden håller en nivå som gör dem användbara. Dagens bedömningsstöd håller för låg nivå och prövar för smala områden. Bedömningsstöden behöver också kunna användas i alla årskurser från 1 till 4.

Angående försöksverksamhet med utvidgad undervisningstid ser inte Södertälje kommun ett självklart samband mellan mer undervisningstid och stärkt lärande. Det finns länder som har mer undervisningstid än vad Sverige har, utan att kunna redovisa bättre resultat.

Södertälje kommun är positiva till förslaget om utökad rätt till utbildning i fritidshem.

Snabba valideringssystem innebär en risk att valideringen inte blir korrekt. Det är viktigt att säkerställa tillräckliga kunskaper i svenska. Södertälje kommun anser att snabbspår behöver kompletteras med professionsspråksutbildning.

Stödsystemet kommer att organiseras om och i och med det kommer aspekter som samsyn mellan lärare och specialpedagoger delvis vara avhjälpda genom avskaffandet av extra anpassningar. Idén om att resursfördela kopplat till elever i behov av särskilt stöd är intressant, men en sådan resursfördelning kan inte baseras enbart på resultat av bedömningsstöd.

Södertälje kommun vill även lyfta att det i den aktuella utredningen saknas viktiga aspekter av elevernas lärande - som stöd kopplat till elevers mående, hälsa och sociala faktorer. Elevhälsans professioner; psykolog, skolläkare, skolsköterska och kurator beaktas inte i denna utredning, vilket är problematiskt då stöd - och särskilt tidigt stöd - till elever inte utförs enbart av specialpedagoger och speciallärare.

9.3.6 Förslag som kommissionen valt att inte gå vidare med

Södertälje kommun är positiv till att utredningen inte går vidare med förslag kopplat till modersmålsundervisning.

9.4.3 Finansiering

Södertälje kommun befarar att en omstyrning av statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling skulle bli kännbar för verksamheten.